

Woensdag 7 maart 1917 – ochtendeditie

Duitsland en België – Van Belgische zijde.

Havre, 6 maart. Volgens een draadloos telegram uit Duitsland zou de rijkskanselier te Berlijn enige Vlamingen, vertegenwoordigers van de zogenaamde Raad van Vlaanderen, in gehoor hebben ontvangen en zouden ze een manifest hebben voorgelezen, waarin ze aanspraak maakten op de instelling van zelfbestuur voor Vlaanderen. Ze beriepen zich daartoe op de rede, op 5 april 1916 door de rijkskanselier uitgesproken;

(Na het antwoord van de rijkskanselier, dat bekend is, te hebben samengevat, vervolgt het telegram):

Van gezaghebbende Belgische zijde wordt hiertegen in de volgende bewoordingen verzet aangetekend.

De Duitse draadloze dienst doet er het zwijgen toe voor wat betreft de namen der zogenaamde Vlaamse afgevaardigden. Dat spreekt. Indien er iemand van gezag onder hen was, zou hij niet in gebreke zijn gebleven, ze aan de grote klok te hangen. Inderdaad heeft men hier met een plomp manoeuvre van de Duitse regering te doen, die zich inspant om ter wille van haar politiek partij te trekken van de verbinding van een ontzettend klein aantal fanatieke mensen en van de omkoopbaarheid van enigen, die achter de schermen steken. Ze doet dat om de openbare mening in den vreemde op een dwaalspoor te brengen en haar einddoel te bereiken. Dat is: het onafhankelijke, ondeelbare en sterke België te vervangen door een België, dat vervalt in twee brokken, die onder toezicht van Duitsland staan.

Deze streek zal niemand misleiden. Het Vlaamse volk houdt niet op met het leveren van schitterende bewijzen van vaderlandsliefde. Het Belgische leger, dat drie jaar lang met grimmige vastberadenheid de

Duitsers bestrijdt, bestaat grotendeels uit Vlamingen. In het bezette gebied zijn duizenden en duizenden Vlaamse arbeiders en boeren weggevoerd. Ze verduurden liever de ergste kwellingen, dan zich te lenen tot de minste arbeid, die de vijand ten goede zou komen. Alle leiders van de Vlaamse Beweging hebben herhaaldelijk in het openbaar uiting gegeven aan het stellige standpunt der Vlamingen om, totdat het uur van het herstel is geslagen, geen andere vijand te kennen dan die, welke zonder reden een klein en vreedzaam volk om hals heeft willen brengen en het vervolgens onbarmhartig martelde. Die onbuigzame vaderlandsliefde verzekert aan de Vlaamse beweging de warme genegenheid niet alleen van geheel België, maar eveneens van de daarmee verbonden mogendheden.

Bestuurlijke scheiding in België.

In ons vorige avondblad hebben wij iets medegedeeld uit de interviews met bekende Vlamingen hier te lande over de door de Duitse rijkskanselier aan vertegenwoordigers van de zogenaamde Vlaamse Raad toegezegde bestuurlijke scheiding in België. Het volgende stukje uit het interview van dr. Frans van Cauwelaert moge de opvatting van de katholieke afgevaardigde in de Belgische kamer kenschetsen:

Van Cauwelaert zegde: Het gebeurde vervult me eenvoudig met weerzin. Ik ken de leden van de geheime Raad van Vlaanderen niet en ken evenmin zijn gedelegeerden naar Berlijn. Die heren houden zich zorgvuldig gemaskerd. Maar wie ze ook mogen zijn, ieder rechtgeaarde Vlaming zal met mij hun daad verafschuwen als een dubbele misdaad tegen het Vlaamse volk, waarvan zij de naam bezoedelen. Maar ik walg evenzeer van de onbeschaamdheid met welke de rijkskanselier, uit naam van de keizer durft te spreken van ongeveer medegevoel met het lot van het Vlaamse volk, nadat diezelfde keizer het bevel heeft gegeven om de bloem van onze

jongens en duizenden onschuldige medeburgers te slachten, onze steden te verwoesten, onze goede naam te belasteren en elke dag nieuwe stoeten van weerloze arbeiders weg te voeren in slavernij.

Woensdag 7 maart 1917 – avondeditie

Belgische kinderen in Nederland.

Van onze correspondent Emanuel de Bom te Antwerpen, dd. 5 maart:

Morgenochtend vertrekken van hier uit naar Nederland weer ongeveer 600 kinderen. Er zijn er 113 uit Luik, 110 uit Antwerpen, 50 uit Mechelen, 22 uit Sint-Niklaas en 10 uit Lier. Bovendien gaan er 22 kinderen van Nederlandse ouders. Onder de Belgische kinderen zijn er 36, die zolang de oorlog duurt in Nederland zullen blijven.

De bestuurlijke scheiding in België.

Een groep Vlamingen, zich aanstellend als afgevaardigden van een pas geconstitueerde "Raad van Vlaanderen", waarvan de samenstelling al evenzeer in nevelen gehuld is als de personaliteit van de afgevaardigden, is naar Berlijn genodigd, werd er door de rijkskanselier op een rede en een bieravond ontvangen, en kreeg er de belofte, dat de bestuurlijke scheiding in België onverwijld zou doorgevoerd worden.

Ten aanzien van de wereld en van ... de Vlaams sprekende Belgen heeft de Duitse rijkskanselier daar de knoop vastgelegd, waardoor het activistisch streven verbonden wordt met het Duitse belang.

Wanneer de Duitse hogere politiek inderdaad zo kortzichtig is om hierop ook de geringste hoop te bouwen, dat een merkelijk deel van

de Belgen naar Duitse zijde zal willen overhellen, of dat de Belgen zich in twee tegenstrijdige kampen zullen willen splitsen, dan zal haar al gauw blijken hoezeer zij zich hierin misrekent.

Ik kan me levendig voorstellen met welk een pijnlijk gevoel de Politische Abteilung te Brussel haar woede over deze nieuwe tactiek zal opkroppen. De Duitse ambtenaren, die ter plaatse verblijven en daar twee jaar reeds de toestanden bestuderen, hadden heel wat handiger gemanoeuvreerd en zij zien nu hun hele opzet door de plompe laars der Duitse hogere regeringspolitiek in elkaar getrapt. Zij hadden reeds lang ervaren hoe het deel van het Belgische volk, dat het Nederlands als omgangstaal gebruikt, even vurig Belgisch gezind is als het deel, dat Frans spreekt, en hoe de Vlamingen te helder inzicht hadden in de internationale politieke verschijnselen en in hun eigen economische belangen, om niet te begrijpen, dat de noordelijke gewesten van België aangewezen zijn op de zuidelijke, ten einde een voorspoedige staat uit te maken. Ze wisten reeds lang dat zelfs, op enkele individuele uitzonderingen na, ook de Vlamingen, die strijden voor hun taalbelangen, al te zeer aan ziel en lijf voelen dat de Duitsers de landsvijanden zijn. Ze waren er zich terdege van bewust dat van een directe inwerking van Duitsers op de Vlaamse Beweging niets zou terecht komen en dat er, ten voordele van het Duitse belang, niets anders kon verhoopt worden dan het vormen van een kern onverzettelijke Vlaamsgezinden, die het de Belgische regering niet makkelijk zou maken, liefst nu, en althans na de oorlog. Ze lieten dan maar de activisten hun gang gaan, ook de gematigde activisten, die tucht wilden brengen, de roekelozen wilden temperen, en de eensgezindheid trachtten te bewerken tussen hen en de actieven onder de passivisten.

Wilden de Duitsers die kern tot stand laten komen, waarvan zij mochten hopen dat zij het brandpunt zou worden, van waaruit de eenheid – en dus ook de innerlijke en uitwendige sterkte – van België

zou kunnen bestookt worden, dan moest men met de meeste omzichtigheid te werk gaan, dan moesten de Duitsers op de achtergrond blijven, en vooral niet te veel argwaan verwekken bij de Vlamingen.

Het zal ons aldus blijken hoezeer de verklaring van de rijkskanselier op 3 maart dit plan in de war gestuurd heeft. Laten wij intussen even nagaan hoever men reeds gevorderd was met de uitvoering van het plan.

Zopas hadden de activisten onder de Vlamingen weer eenheid in hun streven en een algemene tucht in hun gelederen gebracht. In de laatste tijd waren ze er blijkbaar ook op uit om naar toenadering te zoeken met diegenen onder de passivisten, die hoe langer hoe meer, naar hun voorbeeld, de Vlaamse strijd voortzetten ook gedurende de oorlog. Die toenadering werd zeer vergemakkelijkt door het feit dat snel velen onder de activisten, die trouw wilden blijven aan koning Albert en aan de Belgische instellingen, toelating kregen van de Duitse censuur om te getuigen van hun loyaliteit. Het scheen meer te gaan om een kwestie van opportuniteit, niet meer of minder: moet de Vlaamse strijd geschorst worden gedurende de oorlog? In hoeverre mag hij doorgezet worden? Mag men al dan niet Duitse inmenging veroorloven, wanneer zij de perken van hetgeen door de internationale wetten toegelaten wordt, niet overschrijdt?

In zoverre hebben de voormannen van het activisme de politiek als kunst van het mogelijke begrepen, dat zij hebben ingezien dat een vruchtbare actie slechts mogelijk was, wanneer zij althans enige passivistische leiders naar zich toe haalden, het liefst hen, die zich door het uitgeven van een eigen blad op de voorgrond hebben geplaatst, nl. de heren van Cauwelaert en Hoste, redacteurs van Vrij België. Lange tijd werden deze beide goede Vlamingen uitgescholden door de pers der activisten – “uitgescholden”: het woord is niet te

sterk, waar het Belgen geldt, die wij onder elkaar hoorden kibbelen. Maar in deze laatste weken zijn deze aanvallen tot een uiterst minimum geslonken en wat in die trant noch verschijnt kan alleen gelden als lichte prikkelingen, geschikt om wankelmoedigen op te hitsen. Gematigde activisten zijn er zelfs toe overgegaan om in mondelinge onderhandelingen te treden met de redacteurs van Vrij België, als blijkt uit ingezonden stukken van de heer Leo Meert in de Nieuwe Courant.

De kans was aldus niet uitgesloten, dat er onder de meest bewegende elementen van de Vlaamse Beweging eensgezindheid kwam betreffende het politiek beleid, en dat zij aldus een invloed kregen op de Belgische politiek. Met belangstelling keken wij daarom toe, hoe men het aan het beproeven was om in de “chaos” orde te brengen; want de wijze waarop men het aanlegde en de uitslag der aangewende pogingen zouden voor een lange tijd de verdere ontwikkeling der Vlaamse Beweging bepalen.

Vooralsnog was het nog niet tot eensgezindheid gekomen. Maar de weg, die daarheen leidt, werd hoe langer hoe meer geëffend. Weliswaar was hetgeen Vrij België zegde over het Manifest van de Raad van Vlaanderen niet zeer vleiend: “het heeft geheel de allures van de oproepen en proteststukken, welke wij bij honderden voor de oorlog hebben zien komen van de motiemolen van de Vlaamse Volksraad.” Het is niet erg welwillend vanwege de redacteurs van Vrij België, doch men neme in acht dat de zelfgenoegzame toon, die zij aansloegen, telkens als ze het eens over de activisten wilden hebben, uiteindelijk vermilderde. Hun tegenstand tegen het activisme was nooit tot iets geraakt wat op een onoverkomelijke scheiding zou lijken. Ze hebben nooit aangestuurd op een breuk met de actieven zelf, zij spraken nooit als andere flaminganten, als Camille Huysmans o.a., van een desolidarisatie met de Vlaamsgezinden, die aan activisme meededen; ze hielden het steeds bij een principieel

afkeuren van het activisme, dat, naar hun inzicht, ertoe zou leiden om, terwijl het “een Vlaams bestuurlijk leven voor Vlaanderen waarborgt, tevens onze (België’s) staatkundige vrijheid aan noodlottige banden te leggen”; zij veronderstelden dat niet alle activisten dit gevaar duidelijk erkend hebben en dat de meesten onder hen er de consequenties niet van doorzien, noch volledig zouden aanvaarden en zij lieten het dan ook niet na, oprecht te verklaren dat ze verzoeningsgezind blijven tegenover de activisten, hoewel niet tegenover hun stelsel. (Frans van Cauwelaert, in Vrij België van 8 december 1916).

Vanwege de activisten kan het niet ontkend worden dat de leiders van Vrij België zich het dus tot een eer mogen rekenen dat zij angstvallig hebben vermeden de activisten anders te behandelen dan als onwillige flaminganten, die tuchteloos uit de band liepen, en een vaderlijke vermaning verdienden. Nooit hebben zij de Belgische regering goedgekeurd, waar deze straffend optrad tegen die tuchteloosheid en steeds tuurden zij de weg op, waarlangs de verloren zonen zouden kunnen terugkeren. Ze konden er niet toe besluiten na de oorlog in de Vlaamse Beweging de steun te verliezen van al wie, uit eerlijke overtuiging, aan activisme heeft meegedaan. Wat de activisten deden zijn “enige tijdelijke afwijkingen”, zegt de heer van Cauwelaert, en alleen betreurt hij het dat men na de oorlog nog heel wat tijd en moeite zal moeten aanwenden om eerst de eendracht en de goede orde te herstellen in eigen huishouden en de door eigen roekeloosheid en waanzin opgestapelde misverstanden weg te ruimen.” (Vrij België, 7 juli 1916). Ook de heer Hoste spreekt verontschuldigend over de bestaande “verwarring” en als er van schuld sprake is, dan werpt hij die niet op de activisten zelf, maar op de franskiljons, op Domela Nieuwenhuys, op de Belgische pers, op het gestook der Duitsers, op de Belgische overheden. De activisten beschouwt hij slechts als misleiden. (Vrij België, 7 juli 1916).

De principiële standpunten van het activisme aan de ene zijde en het passivisme aan de andere zijde staan nog ver van elkaar, maar de zwenkende vleugels raken elkaar. We lezen in het nr. van 17 februari van De Toorts van René De Clercq: "Om de zeer gewenste hereniging der flaminganten te bevorderen, ware het beter dat sommige activistische flaminganten hun direct-methodische bestrijding van de Belgische regering – en ook van het Belgisch episcopaat – vaarwel zegden" ... De heer Hoste heeft in Vrij België van 23 februari hierop onmiddellijk gereageerd: "Er is een axioma dat alle Vlaamse rechtgeaarden bindt: wij willen leven op vrije Belgische bodem als Vlaams volk; daarop moet gans ons streven gericht blijven, omdat het een natuurwet is, waaraan al onze gedragingen dienen getoetst." Het is niet zeer scherp omljnd, doch op ruime platformen kan beslist veel, dat gescheiden was, bijeengebracht worden.

De toenadering was des te gemakkelijker daar de activisten eveneens gehouden waren te erkennen dat Vrij België niet rusteloos was gebleven waar het de Vlaamse strijd gold. De aanvallen tegen de franskiljons gingen steeds parallel met de bekamping van het activistische principe. Herhaaldelijk is de heer van Cauwelaert in het krijt getreden met de activistische leiders om hen de eer te betwisten het meest actief aan Vlaamse strijd te hebben gedaan gedurende de oorlog. En inderdaad, ook die eer mag hij rechtmatig opeisen. De hoofdschotel der artikels, brieven van het front, kanttekeningen worden in Vrij België, in de laatste tijd, grotendeels gewijd aan Vlaamse strijd; het nieuws en het overige is slechts toespijs; onmeedogend worden er elke week aan de kaak gesteld nieuwe grieven van Vlamingen, tegen de regering; de activistische bladen moeten dit wel goed vinden, vermits ze daaruit gretig overnemen. De heer van Cauwelaert staat weer op het oud flamingantisch standpunt van wantrouwen tegenover de Belgische regering en hij kwam met dit wantrouwen eerlijk vooruit, na zijn reis en de verklaring der

regering betreffende de vervlaamsing der Gentse hogeschool en de straffen genomen tegen hen die er aan meehelpen: “ik ben zelfs gelukkig, zegde hij toen, dat deze gelegenheid mij geboden is om nog eens duidelijk te verklaren, dat mijn houding in de taalkwestie tijdens de oorlog geenszins steunt op vertrouwen in de regering.

Dit, ik zou haast zeggen: historisch, gebrek aan vertrouwen in de eigen landsregering gaat bij de heer Hoste zover, dat hij in de officiële toezegging van rechtsherstel na de oorlog niets anders kan zien dan een officiële bekentenis, dat de “gelijkheid in rechte en in feite” voor de oorlog niet bestond (Vrij België, 23 februari II.).

Dit is toch hetzelfde wantrouwen dat de activisten, waaronder heus de meeste werkelijk goedgezinde Belgen zijn, aangezet heeft om hun recht te ontvangen uit de handen van de Duitsers, in de hoop dat de terugkerende Belgische regering het hun niet meer zou kunnen afnemen.

Tussen Vrij België en de activisten was er nog een principiële verschil. Maar de bezwaren voor een toenadering waren niet van zulke aard, dat ze de beide partijen als onverzoenlijk tegenover elkaar stelden. Met goede wil aan beide zijden is trouwens veel bij te leggen. Die goede wil ontbreekt niet. Hij kwam onlangs nog duidelijk te voorschijn toen de heer Leo Picard, de activist onder de activisten, schreef dat het vaststaat dat België vrij komt en dat de flaminganten voortaan op Vlaamse wijze Belgische politiek te voeren hebben; toen wees Vrij België met trots genoeg op deze “courbe rentrante” en zette het de poorten open: “Wij wensen natuurlijk van harte dat al dezen, welke een verkeerde stap hebben gezet, zo spoedig mogelijk naar betere opvattingen terugkeren. Maar zij mogen niet uit het oog verliezen, dat lang nog hun verleden op hun toekomst zal drukken en dat zij onze zaak niet beter zullen kunnen dienen dan door grootmoedige bescheidenheid en open schuldbekentenis. Dit mag

een pijnlijke weg zijn, maar een lastige terugkeer is beter dan een blijvende verwijdering.” (Vrij België 9 februari II.)

Die goede wil kwam eveneens te voorschijn, toen de heer Karel van den Oever onlangs in De Toorts getuigde, dat Vrij België een machtige hefboom was van Vlaams nationaliteitsgevoel aan het front. (De Toorts 7 februari II.)

Wij hebben gezien met hoeveel recht de heer van den Oever die getuigenis van degelijke vlaamsgezindheid mocht afleggen over Vrij België, dat in het teken van de Vlaamse Beweging is komen te staan en waarin zelfs de Vlaamse hogeschool, na de oorlog op te bouwen, voorgesteld wordt “als een der oorlogsdoeleinden, waarvoor de Vlamingen vechten en sterven.” (Vrij België, 17 november 1916).

Het is derhalve uitgesloten dat de activisten langer konden optreden tegen de redacteurs van Vrij België, wiens hart en geest gewijd is aan de Vlaamse Beweging en die door al de vezels van hun vroegere politiek verbonden zijn met hun medestrijders, ook met hun strijdgenoten, die in deze tijd de vervlaamsing der Gentse hogeschool hebben helpen doorvoeren. Nu de meeste activisten blijkbaar gingen inzien dat eenheid nodig is, moeten zij met genoeg merken dat de scheiding tussen hen en de redacteurs van Vrij België niet onoverbrugbaar is.

Zo was de gewenste en betrachte eensgezindheid der vooruitstrevende vlaamsgezinden aan het worden. Daardoor had men nog niet de massa der vlaamsgezinden mee en zeker niet de massa der Vlamingen, die zich op het ogenblik in de eerste plaats Belgen voelen. Maar de kern van intransiganten was aan het groeien.

Nu is echter het Duitse zwaard er weer tussen gekomen. Wij zullen dezer dagen zien of de toenaderende groepen elkaar nog binnen afzienbare tijd zullen bereiken.

Uit de interviews, door Vlamingen, die in ons land verblijf houden, aan een persvertegenwoordiger verleend naar aanleiding van de verklaringen, door de Rijkskanselier von Bethman Hollweg afgelegd aan een deputatie van de "Raad van Vlaanderen" ontlene wij nog het volgende:

De Vlaamse letterkundige Cyriel Buysse zegde o.m.: ik geloof, dat aan elke politieke beweging in België op dit ogenblik slechts heel weinig betekenis mag worden toegekend, om de eenvoudige reden, dat de overgrote meerderheid van de natie niet in staat is haar gedachten en gevoelens vrijelijk te uiten. Dit geldt m.i. voor de Vlaamse kwestie wellicht nog sterker dan voor elke andere.

Daarom laat het gewichtig schijnend nieuws over de reis van de zogezegde Raad van Vlaanderen naar Berlijn mij tamelijk koel ... Sinds twee en een half jaar, dat ik uit mijn land verbannen ben en er zo goed als geen enkel contact meer mee heb, zie ik daar dingen gebeuren, die mijn gewoon, nuchter verstand niet meer kan bevatten. Leuven, Aarschot, Dendermonde en andere Vlaamse steden en dorpen zijn dus niet door de vijand vernield! En de deportaties van Vlamingen, die duizenden en duizenden, welke uit hun gezinnen werden weggerukt en die langzaam terugkeren, afgemat, afgebeurd, meer dood dan leven, het is dus niet gebeurd, aangezien andere Vlamingen, die de belangen van hun volk heten te verdedigen, als vrienden en als bondgenoten van Duitsland naar Berlijn trekken!

Léonce du Castillon, Vlaams letterkundige, hoofdredacteur van het Belgisch Dagblad en secretaris van de eerste Vlaamse Hogeschoolcommissie, zegde:

Indien de tijd en de omstandigheden zo tragisch niet waren, dan zou ik moeten lachen en de schouders ophalen. Ik doe het niet, omdat de buitenlanders de “Raad van Vlaanderen” als iets ernstigs kunnen opvatten. Wij hebben rekening te houden met de onwetendheid, die in het buitenland over Belgische en ook Vlaamse en Waalse toestanden kan bestaan. Bovendien voert Duitsland methodisch zijn plan uit: België te verdelen en te verzwakken, zich op het Vlaamse volk te steunen om aldus de gekoesterde droom: het bezit van Antwerpen en de Noordzeekust, te kunnen verwezenlijken, ten einde op die wijze Engeland het pistool op de borst te kunnen zetten en een venster op de oceaan te bezitten om de toekomst op de zee te vestigen.

Dit is de hoofdreden van de Duitse kuiperijen in België.

... Wij Vlamingen, hopen, dat onze machtige bondgenoten van de entente zich grif zullen verzetten tegen elke regeling van de Vlaamse kwestie door een vredesconferentie. Met de bestraffing van verraders, die men trouwens in alle landen ontmoet, zullen zich de Vlamingen zelf belasten. Wij Vlamingen blijven tot de laatste adem trouw aan ons Belgenland en aan onze koning. Overigens heb ik niet opgehouden pro-Duitse Vlamingen te bekampen, omdat ik van den beginne af klaar gezien heb in de kuiperijen van de Duitsers onder de Vlamingen.

Julius Hoste Jr., advocaat en journalist, hoofdredacteur van Vrij België:

Ik heb de verklaring van de Duitse rijkskanselier met verontwaardiging, maar tevens met een gevoel van opluchting gelezen. Thans moet het inderdaad aan iedereen – zelfs aan de meest verblinde – duidelijk geworden zijn, waartoe Duitsland zijn inmenging in onze binnenlandse zaken wil gebruiken. Waar de Duitsers zich in het bezette gebied door sommige schikkingen en voorschriften buiten de bestaande Belgische taalwetten begeven hebben, werd door hen op sluwe wijze gestreefd naar een duurzaam voorgijdschap over ons land. Men herleze het Wolff-telegram.

... Voor mensen, die de taal der Duitse diplomatie hebben leren verstaan, betekent zulks, dat het Duitse rijk zijn voorgij over België door de macht der Duitse bajonetten wil handhaven. De taalkwestie is voor de Duitsers slechts een voorwendsel; het komt er op aan, ons land op politiek, economisch en militair gebied te onderwerpen. In dat teken wordt de taalkwestie een uithangbord, waarachter Vlaanderen ingericht wordt tot een bruggenhoofd van Duitsland.

Professor Leo van Puyvelde, hoogleraar in de kunstgeschiedenis aan de Gentse hogeschool verklaarde:

Met hun Vlaamse politiek bedoelen de Duitsers tegen België hetzelfde als met hun Casement-avontuur tegen Engeland, hun Poolse drijfverij tegen Rusland, en hun Mexico-complot tegen Amerika. Het is een ondoordachte zet, die hun tenslotte niet ten goede zal komen.

Uit de Vlaamse Beweging (ingezonden).

Uw medewerker schrijft in het artikel, opgenomen in uw avondblad van 3 maart II.: "Voorlopig staan de meningen nog enigszins van elkaar af. Er is de kleine groep van de werkelijk Duitsgezinden: zij, die direct meewerken met de Duitse overheid en schrijven in Duitse

tijdschriften, in De Toekomst en dergelijke; zij, die verklaren als Ons Land van 3 september II.: “Wij hebben het Belgisch staatsverband als gevaarlijk voor de Vlamingen verworpen en stuwen aan op een Vlaams koninkrijk in een Germaanse statenbond.” ...

Hieruit moet elke lezer opmaken, dat het Antwerpse weekblad “Ons Land” die laatste bevestiging, als zijnde haar eigen overtuiging, zou hebben gedrukt. Wij hebben het nummer van 3 september II. uit ons archief te voorschijn gehaald, en dadelijk gezien hoe de vork in de steel zit. Het is volstrekt noodzakelijk én tegenover Ons Land én tegenover het “activisme”, waarvoor dit “algemeen weekblad van het Vlaamse volk” zo kranig in het strijdperk treedt, dat dit misverstand opgehelderd wordt.

Op de derde bladzijde lezen wij onder de titel: “Vlaamsgezinde stemmen uit de loopgraven”: “De Nieuwe Courant van 21 augustus II., neemt uit het katholiek Hollands blad De Tijd de tekst over van een hulde- en dankbetoog, gezonden aan dr. Frans van Cauwelaert door “de Vlaamse ontwikkelden uit de vuurlinie”. Volgt dan het stuk. Daarin komt het volgende voor: Het dankbetoog huldigt Frans van Cauwelaert om afgewezen te hebben elk verleidend uitlokken van de overweldiger; en Ons Land legt uit: “of zij, de groep van Jong-Vlamingen, die het Belgisch statenverbond als gevaarlijk voor de Vlamingen verworpen hebben en aanstuwen op een Vlaams koninkrijk in een Germaanse statenbond, nu juist verlost werden door de bezetter, weten wij niet ...”

Ziet de aandachtige lezer die tekstverminking? 1° Wij in plaats van die ...; 2° hebben wordt moedwillig verplaatst; 3° evenzo: aanstuwen wordt stuwen aan.

En hoe nu een dubbeltje rollen kan: Hetzelfde katholieke Hollandse blad De Tijd neemt thans in zijn nummer van 5 maart II. deze

mystificatie over en speelt die uit tegen de “activisten”. In een redactioneel artikel wordt gezegd: “Ook de Vlamingen, niet gehorend tot hen, welke in Ons Land van 3 september verklaarden: “Wij hebben in het Belgisch staatsverband als verwerpelijk uitgekreten. Thans zijn die enkelen tot betere inzichten gekomen en volgen zij de vlag der loyale activisten, die de strijd voeren onder de leuze: Noch Frans, noch Duits, maar Vlaams! En die beogen: het herstel van het onafhankelijk, neutraal koninkrijk België, waar binnen de oude grenzen zullen leven twee vrije, zich zelf regerende volkeren onder hun geliefde koning Albert.

Den Haag, 6 maart 1917.

Leo Meert